

Varför sköts två nomadkvinnor i sitt tält?

BOMBKULTUR OCH RASISM

[Pakistan: pashtuner; pathaner; rohillas; kuchis; balucher] Det tycks inte bara vara al-Qaida som utvecklat en bombkultur på senare år. Det har många av världens stater. Den svenska "think-tanken" verkar inte heller den bara "tänka tanks". Den tänker numera även bomber och granater. Och tankarna blir verklighet.

Vapenexportsiffrorna blir ett svart hål i bilden av Sverige som fredsbevarare. Kanske blir det till och med svenska målstyrda granater av märket "Bonus" och "Excalibur" som kommer att döda stamfolk och nomader i tälten i Pakistan i fortsättningen?

I flera svenska tidningar fanns den 11 februari 2006 en notis som många säkert missade: "Två nomadkvinnor dödade vid amerikansk raketattack." I texten kunde man sedan läsa närmare fakta i fallet. USA-raketen var bara en av flera som avlossades. De sköts från Afghanistan in i Pakistan där de två nomadkvinnorna dog i sitt tält.

Så tas stamfolksområdena i nordvästra Pakistan med i USA-truppernas aktionsradie. Pakistans regering slår i kölvattnet av USA-militären till mot minoriteter och stamfolk som pashtuner, pathaner, rohillas, kuchis och balucher i dessa bergiga gränstrakter. Att det är dessa folk och stammar det handlar om meddelas dock aldrig i media – än mindre ifrågasätts USA-militärens rätt att kränka dessa folkgruppers landrättigheter. Hade det varit på gränsen mellan Spanien och Frankrike, till exempel i de baskiska områdena, skulle tidningsrubrikerna varit större. Och om kvinnorna varit samer, mellan Sverige och Norge? Eller på gränsen mellan Norge och Ryssland?

Att starta krig är ett brott. Enligt Nürnberggrättegångarnas domslut 1946, efter andra världskriget, överträffade nazisternas startande av kriget deras övriga brott. Kriget orsakade alla de brott som sedan följde. "Det största brottet är brottet mot freden", slog domarna fast.

Efter 11 september 2001 utropade George Bush sitt "krig mot terrorn". Snart anfölls – i strid mot många av World Trade Center-offrens vilja – Afghanistan. Motivering: Att angreppet kom från terroristerna med baser i Afghanistan. Bush använde en symbolik där civilisation ställdes mot barbari: "Vår fiende lever i grottor...". Donald Rumsfeld befann sig i ett indiankrig och visade bilder på kavaleri. Att rikemanssonen Usama bin Ladin knappast gått helt inordnad i detschemat glömdes fort.

Därför bombas och fångslas ännu idag människor i ett av världens fattigaste och mest minerade länder, Afghanistan. Men det har inte stannat vid det. Jakten har fortsatt in i Pakistan, till stamfolksområdena där, till exempel i Waziristan. Konsekvenserna är oerhörda. Otaliga är döda. Mord, godtyckliga fångslanden, avrättningar utan rättegång, tortyr. Så ser "kriget mot terrorismen" ut i Pakistan. Som USA-filmskådespelaren George Clooney påpekade: "Krig mot terror är en absurditet". Det går inte att kriga mot terror för krig är ju just det – terror.

Varför godkänns USA:s närvaro i Afghanistan?

Svenska Afghanistankommittén (SAK) har valt att stanna även i det Afghanistan som har utländsk truppnärvaro. På ett SAK-seminarium jag besökte på ABF-huset i Stockholm den 4 februari sade emellertid en av kommitténs grundare, Gösta Hultén, i närvaro av ett av de svenska befälen tillfälligt hemma från Afghanistan som också deltog i seminariet:

– Det är fruktansvärt att ännu 26 år efter att vi startade Svenska Afghanistankommittén, så är det fortfarande krig i landet. Då var vår grundval att vi motsatte oss Sovjetunionens närvaro. Hur kan vi nu gå med på att USA:s och andra länders, inklusive Sveriges, ockupationstrupper är där?

Underseminariet redogjordes för hur vad som sades var talibanhängare mördade rektorer, lärare och utländska biståndsbetare. Gösta Hultén kommenterade:

– Jag är inte motståndare till någon form av närvaro. Men vet de svenska militärerna vem de samarbetar med när de upprätthåller ordningen i ett område styrt av krigsherren och krigsförbrytaren Dostum? Vi talar om en man som kört över levande människor med tanks, som stängt in hundratals människor i containrar så att de dött.

"Ryske militären hade kunnat gripas"

Kommer någon ihåg "Operation Snöflinga"? Det var namnet på en samövning i Norrland som Sveriges krigsmakt genomförde tillsammans med rysk militär i januari 2006. Plötsligt framkom att ett ryskt förband som begått krigsförbrytelser i Tjetjenien nu ingick i samövningen. Skandalen vidgades när det visade sig att ett av de ryska befäl som beordrat avhuggningen av fångna tjetjeners händer fanns med bland ryssarna i Sverige.

Förre försvarsministern Leni Björklund menade att övningen var till för att den svenska militären skulle skapa ett mer demokratiskt sinnelag hos de ryska förbanden och skyllde Tjetjenienbefälets närvaro på bristande information från sin egen militärledning. Leni Björklund har tidigare gjort uppseendeväckande uttalanden om att svenskt stridsflyg borde sättas in i Darfur, och har också försvarat den svenska tillverkningen av klusterbomber.

Jag träffar folkrättsexperten Ove Bring och får ett kort samtal med honom i pausen på Afghanistanseminariet. Han har synpunkter både på Afghanistansituationen och Tjetjenienärendet:

– Både när det gäller Afghanistan och Tjetjenien finns det uppenbara brister i skyddet av de mänskliga rättigheterna. Vattentortyransesförekommapå de amerikanska militärbaserna i Afghanistan, bland annat på Baghram.

– När det gäller Tjetjenien hade i princip den officer som befann sig i Sverige, liksom Pinochet i London eller den kroatiska krigsförbrytaren som togs på Mallorca, kunnat gripas för brott mot mänskligheten, säger Ove Bring.

Inget skedde emellertid. Organisationen Läkare Utan Gränser rapporterade däremot att de under hela 2005 fortsatte att få in krigsskadade patienter i sin Tjetjenienvård. Den svenska regeringens tystnad kring de övergrepp som pågått i Tjetjenien har varit orimlig.

Fast det har inte alltid varit helt tyst. Regeringen Persson hade inga invändningar mot Natoanfallet på Afghanistan. Och Göran Persson sa den 21 december 2002, inför Irakanfallet på våren 2003 i en radiointervju: "Ett /.../ massivt tillslag kan ha en väldigt positiv effekt /.../ vi kan få samma effekt som efter Kuwait en uppgång i konjunkturen. Det kan också bli utdraget /.../ ett krig som skapar osäkerhet på marknaden i Irak /.../ i USA, i världen i övrigt".

Sverker Åström skrev i Svenska Dagbladet 9 januari 2003: "Hörde man rätt? Kunde Sveriges statsminister tala om kriget som något positivt och bli motiverade detta med 'en uppgång i konjunkturen'?"

"Tillslag" har vi förvisso fått se i övermått. Nu har enligt Bush 30 000 – enligt andra bedömare över 650 000 – irakier dött och därtill över 2 300 amerikanska soldater stupat samt över 11 000 lemlästas. Kvinnor går inte säkra på Bagdads gator, rapporterar Johanne Hildebrandt i Aftonbladet. Och den nya irakiska regeringen hänger irakiska terrorismanklagade.

Sverige är visserligen inte officiellt med i Irakkriget, trots att folkpartiets Jan Björklund uppmanade till det. I praktiken stöd-

jer vi det ändå: USA-koalitionen har svenska granatgevär, och har fått köpa svenska vapen för 6,5 miljarder, enligt SVT:s Uppdrag Granskning. Nu planeras enligt massmedia och enligt Svenska Freds också tillverkning av målstyrbara svenska granater. Dels "Excalibur" för artilleri, dels klustertypen "Bonus". En klustergranat delar upp sig i flera mindre bomber och den dödliga effekten ökar på så sätt. SAAB/Bofors i Sverige gör granaterna – för export till USA och Storbritannien.

Rasism i massmedia

Bush har erkänt att ett hemligt CIA-Gulag upprättats. Därsitter människorfångslade utanför alla lagar och regler. Kommer det rättslösa tillståndet att fortsätta? Eller väcks kanske ett åtal mot Donald Rums-

feld till slut? De ytterst ansvariga, Bush och Blair som beordrade de nya krigerna i Irak och Afghanistan har, hittills, inte ställts inför rätta för några brott.

Vissa experter menar idag att det är straffbart att inte åtala dem som bryter mot folkrätten; FN-stadgan och lagarna mot startande av krig. Men det talas det tyst om. I väst märks istället fortsatta rättsövergrepp, rasism och islamofobi i terrorlagstiftningens spår. Minns egyptierna som greps av USA-personal på Bromma flygplats och sändes till tortyr. Minns Ahmed Yusuf, Abdirisak Aden och de andra somaliansvenskarna som berövades sin försörjning i årtal utan bevis. Minns Mehdi Ghezali från Örebro, som satt i Guantánamolägre i år utan bevis mot sig.

Hizbollah i det mångkulturella Libanon

I Mellanöstern av idag drabbas civila, vare sig de tillhör minoriteter eller ej, i "kriget mot terrorism". I Irak har enligt medicintidskriften The Lancet 650 000 dött sedan 2003 som en följd av USA-koalitionens anfall och våldet efter det! Foto: Föreningen Iraksolidaritet.

skulle kastas ut. Herdarna som driver sina får i gränstrakterna mellan Libanon och Israel beskrevs nu plötsligt som säkerhetsproblem.

Vi hade på TV fått se Irak falla sönder i ett blodigt kaos. Nu fick vi se bombningar som förstörde stora delar av Libanon också. Statsterror på högsta nivå. Bombningarna och raketerna kallades för "våld", "operationer" eller "strider". Fast Hizbollah försvann inte, det växte. Och det låg döda barn i ruinerna av det nyss återuppbyggda Beirut, dödade av människor de aldrig träffat och som aldrig sett dem. Men enligt journalister i svensk press kunde inte närbilderna på detta visas för oss, de var "för hemska." Bilder på de döda nomadkvinnorna i Pakistan fanns inte alls.

Slutsats ett: Bombdödade tältnomadkvinnor i Pakistan är klart mindre värda än de bombdödade i World Trade Center eller i London och Madrid. Bombdödade libaneser är mer värda än tältnomader i Pakistan men mindre värda än bombdödade europeer eller amerikaner. Och 100 000 bombdödade irakier är mindre värda än både bombdöda libaneser och bombdöda europeer. Hur lite de döda irakierna eller tältnomaderna eller libaneserna eller tjetjenerna är värda i förhållande till döda amerikaner ska vi inte tala om. Allra minst värda är kanske kongoleser eller människor i Darfur eller övriga Sudan?

Slutsats två: Det finns en rasistisk hierarki i massmedias bedömning av offrens värde. Är någon förvånad längre att det gått att ordna allt större demonstrationer mot USA:s "politik" i Pakistan, Libanon, Irak, Somalia, Sudan och Afghanistan – eller mot Jyllandspostens karikatyrer? Danska trupper är inte bara i Irak, i Afghanistan deltar de i flyganfallen.

Det finns en likgiltighet hos oss när det är människor som tillhör just muslimska kulturer som drabbas av vad det vara må, här hemma eller borta. Den likgiltigheten vittnar om djupt liggande fördomar.

Ej gått emot USA tillräckligt

Hur kommer socialdemokraternas syn på den utrikeslinje som drivs av den borgerliga regeringen i Sverige att vara? Jag besökte före valet ett öppet möte ordnat

av socialdemokraterna i Gamla Stan i Stockholm för att lyssna. På plats fanns nestorn i svensk utrikespolitik, Sverker Åström. Vid sin sida hade han Urban Ahlin, socialdemokratisk ledamot av riksdagens utrikesutskott.

– Ockupationer och fångläger måste fördomas, menade Sverker Åström:

– Och detta kan Sverige göra utan någon som helst ekonomisk risk. Under hela Vietnamkriget, när vi kritiserade USA:s politik där, skedde inte minsta förändring av våra handelsrelationer med USA, konstaterade han.

– Visst borde vi ha en mer ideologisk utrikespolitik, svarade Urban Ahlin undvikande och otydligt. Samtidigt målade han mer eller mindre upp Kina som ett större hot mot världsfreden än Bushs "krig mot terrorism".

Vår nye statsminister, Fredrik Reinfeldt, har uppskattat Göran Perssons utrikespolitiska hållning. Det är inte troligt att han har några invändningar mot Urban Ahlins heller. Oavsett vilka som utformar Sveriges utrikespolitik i regeringskansliet för vår egen del verkar allt fortsätta som förut: Småkritik mot piratdåd som anfallet mot Irak och övergreppen i Afghanistan och Tjetjenien, men i praktiken – "business as usual".

Opiumodlingen i Afghanistan når idag en toppnivå, rapporterar Dagens Nyheter och Peter Kadhammar. Under talibanstyret var opiumodlingen tvärtom nedhållen. Knarket som framställs ur opiumet hamnar till slut i till exempel Norrköping, Gävle och Malmö. Men de svenska trupperna i Afghanistan är beordrade att "inte se" opiumodlingarna, än mindre ge sig i delo med de afghanska knarkbaronerna – varav en del är i samarbete med USA-militären!

Knark, vapen och trafficking, se där de tre mest lönsamma affärsbranscherna i världen. Två av dessa är Sveriges myndigheter säkert inte inblandade i. Men en vapensmedja, det är och förblir Sverige. Krigsmaterielexporten från Sverige ökar och har fördubblats på senare år. Nu är Sverige den nionde största vapentillverkaren i världen.

I en intervju i dansk TV nyligen konstaterade författaren Salman Rushdie: "Min barndoms Kashmir med sina vackra dalar

har förvandlats till en dödens plats". Hans ord illustrerades med filmbilder som visade hur indiska trupper avlossade svenska Boforskanoner i området... Och svenska vapen har på senare år även sålts till Pakistan för 37 miljoner, till Thailand för 14 miljoner, till Bahrain för 30 miljoner – också de länder där de mänskliga rättigheterna kränks grovt.

Socialdemokratin ansågs förlora valet för att den inte försökt skapa fler jobb. Det är nog lite fel. Slagit vakt om jobben har de gjort, åtminstone när arbetet inneburit att tillverka krigsmateriel. Och den politiken vidareförs av de borgerliga partierna. Vapentillverkarna på Bofors tycks alltid vara de verkliga, slutgiltiga valvinnarna och makthavarna i allt svenskt utrikesagerande.

Författaren Theodor Kallifatides har sagt: "Världen förändrades inte den 11 september 2001, den fortsatte att vara som den varit". Just det, och det är det som är problemet.

Henrik Persson
fil kand/kulturvetare

Fakta och lästips:

Afghanistan.nu, Afghanistanstannyt, tidskrifter, internethemsidor.

Amnesty, Diakonia, Kristna fredsrörelsen, Svenska Freds- och skiljedomsföreningen: "Fyra saker du inte vill veta om svensk vapenexport".

Fredrik Barth: "Political leadership Among Swat Pathans".

Fredrik Barth: "Ekonomiska system i Darfur", i boken "Socialantropologiska problem".

Mathias Cederholm, historiker i Lund: "Irakockupationen: Sverige bidrar till en nykolonial katastrof".

Disa Hästad: "Givarkonferens ska ge Libanon akut hjälp". Dagens Nyheter 25 augusti 2006.

Föreningen Iraksolidaritets Internethemsida: www.iraksolidaritet.se.

Anna Politkovskaja: Artiklar och böcker om Tjetjenien.

SANSA-Swedish Action Network on Small Arms.